

Var får flyktingar hjälp i vården?

Primärvården är specialiserad första linjens psykiatri för asylsökande

Som alla har patienter med flyktbakgrund – även asylsökande och papperslösa – valfrihet att ansluta sig till den vårdcentral de önskar. Patienter med flyktbakgrund ska därmed inte allmänt hänvisas till specialister. Det finns dock sju vårdcentraler – Rissne vårdcentral, Rinkeby vårdcentral, Fittja vårdcentral, Valsta vårdcentral, Capio vårdcentral Rågsved, Capio vårdcentral Wasa och Husläkarmottagning Bergshamra Norrtälje – med ansvar för att genomföra hälsoundersökningar av asylsökande i Stockholm. Frågor om psykisk ohälsa och trauma finns med och de sju vårdcentralerna har i uppdrag att ge stödsamtal kring ohälsa som uppstår till följd av just asylsituationen.

Psykiatri: All psykiatri har ett ansvar för traumatiserade patienter

All psykiatri har ett uppdrag att arbeta med traumatiserade personer. Även om patienter med flyktbakgrund inte alltid lyfts speciellt finns kunskapen, metoderna och erfarenheten av att arbeta med traumatiserade personer redan hos er. De olika klinikerna organiserar kompetensen på olika sätt och i samband med den senaste omorganisationen har traumavården förändrats något och en del kliniker har utsett speciella traumaenheter. Vanligtvis är det klokt att hänvisa till remissportal eller liknande, och dessutom ta stöd av dem om patientkontakten utvecklas så att ni blir osäkra på var patienten bäst hjälps. Ta reda på hur det förhåller sig på din arbetsplats!

Rätt till vård

Alla patienter ska mötas med icke-diskriminerande, likvärdig vård i linje med evidens och beprövad erfarenhet. Ingen får nekas akut omhändertagande, juridisk status klaras ut i efterhand. I patientgruppen finns personer som kan behöva uppmärksammas särskilt, exempelvis tortyrskadade som bland annat har rätt till medicinsk undersökning.

Asylsökande och papperslösa barn och unga under 18 år har samma rätt till hälso- och sjukvård samt tandvård som alla folkbokförda i samma ålder. Asylsökande och papperslösa vuxna som fyllt 18 år har rätt till ”vård som inte kan anstå” vilket inte är avgränsat till akutvård utan innebär en bedömning från ansvarig behandlare. Det kan exempelvis röra sig om psykiatrisk behandling av sjukdomar där en fördröjning kan innebära allvarliga följder för patienten eller som kan motverka ett mer allvarligt sjukdomstillstånd. Utöver vård som inte kan anstå har vuxna asylsökande och papperslösa exempelvis rätt till mödrahälsovård, vård vid abort, sjukresor och hjälpmedel. <http://www.socialstyrelsen.se/vardochomsorgforasylsokandemedflera/halso-ochsjukvardochtandvard/vilkenvardskaerbjudas/vardsomintekanansta>

Rätt till intyg

Den som är skyldig att föra patientjournal ska skriva intyg om patientens vård om en patient önskar det. Det kan exempelvis handla om att patientens hälsa påverkar förmågan att återberätta traumatiska händelser i intervjusituationer hos Migrationsverket eller om att dokumentera tortyrskador. Intyget kan därmed vara avgörande för asylbeslutet och det är viktigt att det framgår vad som ligger till grund för bedömningen.

Rätt till tolk

För att du som vårdgivare ska kunna bli förstådd och veta att du har förstått är tolken ett viktigt verktyg. Patienter ska ges likvärdig vård och den som inte behärskar svenska ska därför erbjudas tolk. Det är vårdgivaren som bokar och bekostar tolk.

Vad finns det för specialistkunskap?

För barn

Barn- och ungdomspsykiatri, BUP, är en specialistverksamhet inom sjukvården för barn och ungdomar som mår dåligt psykiskt. Basen i verksamheten är BUP öppenvårds lokala mottagningar med förstärkning av mellanvård. Därutöver finns enheter som har specialistuppdrag i förhållande till flyktingar. Inom barn- och ungdomspsykiatrin tar BUP Asylpsykiatrisk enhet emot asylsökande barn med speciellt ansvar för barn med uppgivenhetssyndrom. BUP Traumaenhet tar emot traumatiserade barn, inklusive barn med flyktingbakgrund, som har uppehållstillstånd. Remisser till båda enheterna går via BUP Öppenvård.

<http://www.bup.se/sv/Hitta-Mottagning/Specialenheter/BUP-Asylpsykiatrisk-enhet/>

<http://www.bup.se/sv/Hitta-Mottagning/Specialenheter/BUP-Traumaenhet/>

För vuxna

För vuxna finns Kris- och traumacentrum och Röda Korsets Center för torterade flyktingar. RKC tar inte emot asylsökande utan enbart flyktingar med uppehållstillstånd, inklusive tillfälliga uppehållstillstånd. KTC har en mindre pilotverksamhet med asylsökande. Ingen av mottagningarna kräver remiss men det är hjälpsamt om vården – via att ändå skriva remiss eller hjälpa till med egenanmälan – guidar patienten rätt. Mottagningarna har ett kunskapsuppdrag att ge konsultation till övriga verksamheter inom SLL.

<http://krisochtraumacentrum.se/>

www.redcross.se/rkcstockholm

Information till psykiatripersonal som möter asylsökande, papperslösa och andra personer med flyktbakgrund.

Kunskapsstöd

Landstinget har ett resurscentrum, Transkulturellt Centrum, som erbjuder rådgivning, konsultation och utbildning i transkulturella frågor och frågor som rör migranter. När det gäller asylsökande och papperslösa är Transkulturellt Centrum även ett stöd rörande munhälsa.

www.transkulturelltcentrum.se

Kompetensutvecklingsatsning för Stockholmspsykiatri:

Flykt, exil och trauma

Kompetensutvecklingsprogrammet vänder sig till all personal inom psykiatri i landstinget, inklusive upphandlad verksamhet och barn- såväl som vuxenpsykiatri. Programmets upplägg består delvis av återkommande introduktionsföreläsningar som är riktade till samtliga personalgrupper, delvis av spetsutbildningar riktade till vissa yrkeskategorier eller med fokus på specifika metoder eller svårigheter. Utbildningarna är kostnadsfria för psykiatrins personal.

www.transkulturelltcentrum.se/kompetenshojning

